

HYPERICUM 18, november 2019

FWT-FLORON

B(L)OEIENDE PLANTEN

Bezemkruiskruid (*Senecio inaequidens*) in Twente

Wytze Boersma¹

Inleiding

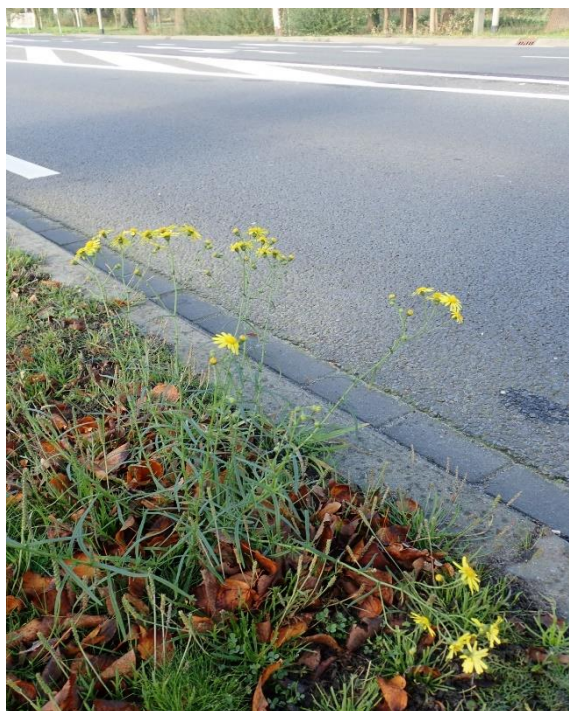

Foto 1: biotoop

Iedereen is deze plant wel eens tegengekomen. Zij vormt mooie lange gele stroken langs de snelwegen op de grens van rijbaan en bermen. Het valt mij op dat er meer planten staan langs de middenbermen dan langs de zijbermen. Mogelijk heeft dit iets te maken met het maaibeheer.

Foto 2: bloei

Foto 3: blad

Bezemkruiskruid bloeit vanaf juni/juli tot ver in de herfst. Door relatief lange wortels kan zij goed tegen de droogte. Doordat er vele stengels vanuit de wortels ontspringen heeft de plant een bezemachtige structuur. Dat verklaart mogelijk ook de naam van Bezemkruiskruid. De stengels zijn kantig en in het onderste deel houtig. De verspreid staande, donkergroene bladeren zijn lijnvormig, meestal wat getand en bezitten een verbrede, half stengelomvattende voet.

---

¹ Ook verschenen in *Onder de loep*, afdelingsblad KNNV Hengelo. Foto's Wytze Boersma.

Foto 4: bloemhoofdje

De gele bloemen vormen een losse pluim. De omwindselbladen van de bloem bestaat uit twee kransen. De buitenste krans bestaat uit ongeveer 13 omwindselblaadjes. Dit is relatief veel voor de kruiskruiden. De heldergele lintbloemen hebben een uitgebeten top. De binnenste buisbloemen zijn donkerder geel. Na de bloei vormen zich pluimbollen van sneeuwwitte vruchtpluizen. De nootjes (vruchten) zijn licht behaard. Hierdoor kan de plant zich goed verspreiden.

Foto 5: vruchtpluis

Foto 6: nootje

Bezemkruid is een plant van een zonnige, open en vaak een steenachtige omgeving. De plant is ook bestand tegen vorst. Een temperatuur van -12 kan hij nog wel verdragen.

De verspreiding van Bezemkruid in Nederland is bijzonder snel verlopen.

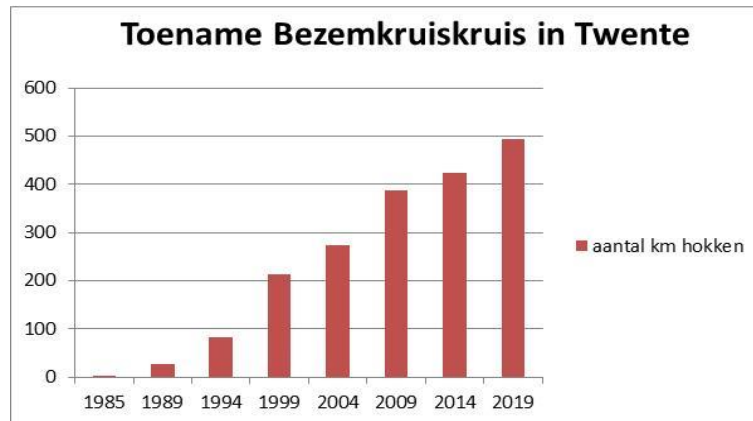
De eerste vondsten in Europa dateren van rond 1900. Deze werden gedaan in havengebieden en bij wolwasserijen. Zoals bij Bremen (Duitsland), Oost België bij Verviers en in Frankrijk bij Calais en bij Toulouse.

De eerste meldingen in ons land zijn uit 1939 bij Tilburg. Zonder dat de soort daar zich verder heeft uitgebreid, heeft zij zich tot 1953 kunnen handhaven. Deze zg. woladventief komt van oorsprong uit het zuiden van Afrika, (Namibia en Z-Afrika). Een adventieve plant is een plantensoort die door mens onopzettelijk uit een andere streek of land is ingevoerd.

In 1955 heeft de plant zich, vanuit België (Verviers) opnieuw in Nederland gevestigd in één van de grindgaten bij Itteren (Z-Limburg). Vanaf ongeveer 1970 is de verspreiding goed gedocumenteerd. In 1977 zijn er 14 vindplaatsen genoteerd. (Adema & Mennema 1). Vanuit Z-Limburg is de verspreiding via de Maas en het spoor over Nederland in een snel tempo verspreid. In 1990 waren 160 atlasblokken (5x5 km) waar Bezemkruid werd gevonden. In 2000 waren het al 684 atlasblokken en nu(2019) 1414 blokken.

In Twente is Bezemkruid voor het eerst in 1985, in 4 km-hokken gevonden. Drie km-hokken in Almelo en 1 km-hok bij Vriezenveen. Hierna is het snel gegaan. Tussen de eerste waarnemingen in 1985 en 1999 waren er al 213 km-hokken waar Bezemkruid gevonden

is. Nu, 2019 zijn het aantal km-hokken al toegenomen naar 493 hokken. Zie onderstaande grafiek

Totaal is in Twente Bezemkruiskruis 992 keer genoteerd. Dit is gemiddeld 28 keer per jaar. Tussen 1985 en nu is in Almelo in 3 km-hokken de soort meer dan 10 keer genoteerd. In het centrum van Enschede geldt dit voor één km-hok.

Wordt er gekeken naar de verspreidingskaartjes van Bezemkruiskruis van Twente dan valt op dat de soort vooral in de steden, Almelo, Hengelo en Enschede wordt aangetroffen. Op het eerste kaartje (1985-1989) zien we dat bij Almelo de soort vaak voor komt. Tien jaar later, (1985-1999) zien we dat de soort zich verder, vooral rond Almelo sterk heeft uitgebreid. In de periode 1985-2009 is een behoorlijk toename in de steden en de autosnelweg A1 goed zichtbaar. Tot en met 2019 zien we dat verspreiding verder is toegenomen. Als de trend zich zo doorzet zou vanaf 1985 tot eind 2034 in 740 km-hokken Bezemkruiskruis gevonden kunnen worden.

Tot slot een woord van dank aan Pieter Stolwijk voor het beschikbaar stellen van de verspreidingsgegevens in Twente.

Literatuur:

ADEMA, F. & J. MENNEMA (1978) *Senecio inaequidens* DC., een nieuwe Zuid-Limburgse plant.

Gorteria **9**: 111-116

SLIKKE, W.J. VAN DER (1998) Resultaten van het Kruiskruidentproject. *Gorteria* **24**: 101-110

WEEDA, E. J (1991), Nederlandse Oecologische Flora, deel 4

<https://www.verspreidingsatlas.nl/1733#>
